

Settepotet - marked

Utarbeidet av Vestfold Bondelag i samarbeid med Forsøksringen Øko-Gudbrand
Tekst: Grim Jardar Aasgård

Fagdag om økologisk settepotet i Alta, Finnmark. Foto: Grim Jardar Aasgård

I planleggingen av settepotet for salg (statskontrollert) ble det i samarbeid med firmaene anslått et årlig behov på ca 50 tonn økologisk vare. Dette volumet har vi nå oppnådd i Norge og produksjonen er fordelt på 4–5 ulike gårdsbruk (alle i områder med lite eller ingen tørråtesmitte). Likevel, i 2005 opplevde vi at markedet kun tok unna ca 23 tonn økologisk settepotet, og at vi hadde en betydelig overproduksjon (som måtte selges som konvensjonell). Det ble derfor satt i gang en mer nøye markedsundersøkelse av behovet for økologisk settepotet.

I Norge er det ca 1700 dekar økologisk matpotet. Av dette er det aller meste (ca 1400 dekar) på gårder som dyrker potet på mer enn 3 dekar. For å få oversikt over behovet for økologisk settepotet ble det tatt kontakt med alle dyrkere i Norge som hadde over 3 dekar (114 dyrkere) via en spørreundersøkelse. Vi fikk tilbake 57 svar, dette utgjør 848 dekar, det vil si at vi fanga opp ca 50 prosent av det økologiske matpotetarealet. Resultatene viser at en rekke sorter blir dyrket økologisk, men at Troll er hovedsorten (se tabell). Arealet av økologisk tidligpotet (merket med t i tabellen) utgjør ca 20 prosent. Snitt salgbar avling for alle sorter ble oppgitt til ca 1500 kg/dekar.

Settepotet – marked

Resultat fra spørreundersøkelsen som viser økologisk areal av ulike sorter. bare sorter som samlet utgjør 10 dekar eller mer er tatt med. Undersøkelsen har fanga opp ca 50 prosent av det økologiske matpotetarealet i Norge:

	Dekar		Dekar skifta ut				Avling
	hvert år	hvert 2. år	hvert 3. år	hvert 4.–6. år	sjelden/aldri	Snitt/dekar	
TROLL	496	94	155	48	124	33	1480
OSTARA (t)	117	81	3	13	16	3	1490
FOLVA	48	16		5	27		1460
PIMPERNELL	46			8	12	26	1600
SAVA	30	18	10		2		2100
ASTERIX	30		30				1500
BEATE	23				13	10	1460
MANDEL	21		15	2	4	1,5	1500
RUTT (t)	16	8	1		7	0,5	usikker
AKSEL (t)	11		5		5	1	usikker
JUNI (t)	10	10					1600
Totalt	848						

100 tonn økologisk settepotet?

For å finne ut markedsbehovet for settepotet ble tatt utgangspunkt i tabellen over. Det antas at det går med ca 250 kg settepotet per dekar. For sorten 'Troll' (som er hovedsorten) vil det i følge undersøkelsen være behov for 94 dekar med nye settepoteter hvert år, og dette gir et behov for 23 500 kg settepotet ($94 \times 250 = 23\,500$). Tilsvarende utregning for de som skifter ut hvert 2. år er 19 375 kg, hvert 3. år 4000 kg, og hvert 4.–6. år 6200 kg. Dette gir et samlet behov for settepotet av sorten 'Troll' på 53 075 kg, altså i overkant av 50 tonn. Dette er svarene som dekker omtrent halvparten av den norske økologiske produksjonen. Det totale behovet skulle ut fra undersøkelsen være ca 100 tonn settepotet av sorten 'Troll' årlig. I tillegg skulle det være behov for andre sorter.

Dette stemmer dårlig med det som faktisk ble solgt de siste årene. I 2005 var solgt kun 23 tonn av sorten 'Troll', mens det ble produsert 55 tonn. Det dårlige salget kan ha flere forklaringer. Kanskje blir svarene i en markedsundersøkelse preget av hva som oppfattes som "riktig" i stedet for hva som i virkeligheten blir gjort. I så fall er utskiftningen langt lavere enn det som er oppgitt.

Hva avgjør hvor ofte settepotet kjøpes?

Det var 37, av de 57, som svarte på dette. De aller fleste (76 %) mente at kvalitet og sykdom på egen settepotet var avgjørende. Noen få (to stk) hadde særlig fokus på virus, mens to stk mente kostnader ved kjøp av settepotet var avgjørende, og to andre mente tilgang på settepotet var avgjørende. Det var bare en som svarte at settepoteter aldri kjøpes inn.

Egen oppformering av settepotet i egne felt?

Det var også 37, av de 57, som svarte på dette spørsmålet. 35 % svarte Ja, mens de aller fleste (65 %) svarte Nei. Oppformering av egne sette-

poteter i egne felt anbefales av fagpersoner, men denne anbefalingen blir ikke praktisert hos de fleste.

Ønsker oppformering av flere sorter?

Det var 24, av de 57, som svarte på dette. Halvparten ønsket ikke oppformering av særskilte sorter, det betyr at de var fornøyd med de sortene som nå tilbys økologisk (dette har så langt vært bare 'Troll'). Den andre halvparten ønsket oppformering av særskilte sorter. Av disse ønsket 3 stk oppformering av en tidlig sort, 3 stk ønsket sorten 'Folva' (alle i Trøndelag, med levering St.Olavs Hospital?). 2 stk ønsker 'Mandel', mens det også var ønske om andre sorter (Aksel, Ostara, Ruth, Kerrs Pink, Pimpernell – ett svar per sort).

Mer informasjon

Forsøksringen Øko-Gudbrand, tlf. 61 21 23 50

Sist oppdatert 10. november 2006

Nasjonalt Pilotprosjekt for Økologisk Formeringsmateriale

- Tema 1 – Engfrø
- Tema 2 – Såkorn
- Tema 3 – Settepotet
- Tema 4 – Grønnsaker og urter
- Tema 5 – Frukt og bær
- Tema 6 – Generelt om frø

Last ned fra www.agropub.no eller www.grontfagsenter.no/of

Utgitt med støtte fra Statens Landbruksforvaltning